

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ 2

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 6

«Ανδρικά» και «γυναικεία» επαγγέλματα

Η αποστολή μας

Θα διερευνήσουμε τις αντιλήψεις, νοοτροπίες και στερεότυπα που ισχύουν και αναπαράγονται ακόμα και σήμερα ως προς τη συμμετοχή των γυναικών σε διάφορα επαγγέλματα και μορφές επαγγελματικής απασχόλησης. Μελετώντας κείμενα και στατιστικούς πίνακες, θα εξαγάγουμε συμπεράσματα που αφορούν στην επιβίωση του παραδοσιακού διαχωρισμού «ανδρικών» και «γυναικείων» επαγγελμάτων, και θα διαπιστώσουμε τη σύνδεσή τους με ιδιότητες και δεξιότητες που εξακολουθούν ανυπόστατα να θεωρούνται «ανδρικές» και «γυναικείες». Στόχος μας είναι να συντάξουμε το ερωτηματολόγιο μίας έρευνας ανάμεσα στους συμμαθητές μας, η οποία να ανιχνεύει τα στερεότυπα που ενδεχομένως έχουν ως προς τον τρόπο που βλέπουν τα διάφορα επαγγέλματα, καθώς και τη εξέλιξη της σταδιοδρομίας και της αμοιβής σε σχέση με το φύλο.

Η διαδικασία

1. Θα παρατηρήσουμε προσεκτικά τους πίνακες που ακολουθούν, θα μελετήσουμε τα κείμενα και θα κρατήσουμε σημειώσεις για: α) τις επαγγελματικές επιλογές των γυναικών, β) την παρουσία τους σε διάφορους επαγγελματικούς χώρους, γ) τις αμοιβές τους, δ) την ανέλιξή τους σε θέσεις ευθύνης, ε) τον τρόπο που αντιλαμβάνεται η κοινωνία την παρουσία τους σε διάφορα επαγγέλματα, στ) τα στερεότυπα που κυριαρχούν στον τομέα της απασχόλησης για τους άνδρες και τις γυναίκες και τα επαγγέλματα που «ταιριάζουν» στο κάθε φύλο.
2. Θα συντάξουμε τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου μας, προσπαθώντας να καταγράψουμε τη στάση των συμμαθητών μας απέναντι στα παραπάνω ζητήματα. Η πρώτη ερώτηση θα αφορά το φύλο των ερωτώμενων, ώστε να διαπιστωθεί αν υπάρχει διαφορά στις αντιλήψεις των συμμαθητών και των συμμαθητριών μας.
3. Θα αποφασίζουμε ποιο μέλος της ομάδας θα κάνει μια σύντομη εισαγωγή στο θέμα και στο υλικό που μελετήσαμε και ποιο θα παρουσιάσει στην ολομέλεια τις ερωτήσεις.
4. Σε περίπτωση που δεν προλάβουμε να ολοκληρώσουμε την προετοιμασία μας πριν τη λήξη του μαθήματος, φροντίζουμε να την ολοκληρώσουμε είτε με μια συνάντηση της ομάδας εκτός σχολικού ωραρίου, είτε με επικοινωνία μέσω διαδικτύου, ώστε να είμαστε έτοιμοι στο επόμενο μάθημα.
5. Η διάρκεια της συνολικής παρουσιάσής μας (της εισαγωγής και του ερωτηματολογίου) πρέπει να είναι από 5 έως 7 λεπτά.
6. Απαντάμε σε όποιες απορίες των συμμαθητών μας προκύπτουν από την παρουσίασή μας και σημειώνουμε όποιες προτάσεις για συμπλήρωση ή βελτίωση του ερωτηματολογίου κάνει η ολομέλεια.
7. [Διαθεματική επέκταση του εργαστηρίου στην οποία εμπλέκεται ολόκληρο το τμήμα: Τα ερωτηματολόγια θα διανεμηθούν σε κάποια τμήματα του σχολείου και θα αποδελτιωθούν σε αρχεία excel στην ώρα του μαθήματος της Πληροφορικής σε διαφορετικούς σταθμούς εργασίας, τα οποία θα αναλάβει κάποιος εθελοντής να ενοποιήσει σε ένα αρχείο. Στο πλαίσιο του μαθήματος των Μαθηματικών θα δημιουργηθούν οι πίνακες των ποσοστών και τα γραφήματα, τα οποία θα δημοσιοποιηθούν στην ιστοσελίδα του σχολείου. Αν κάποιοι εθελοντές θέλουν, μπορούν να καταγράψουν τα συμπεράσματα που προκύπτουν σε ένα άρθρο που θα δημοσιευτεί στο μαθητικό περιοδικό ή θα συνοδέψει τα στατιστικά στοιχεία στην ιστοσελίδα του σχολείου].

Σημείωση: Στα πιο κάτω κείμενα έχουν προστεθεί επεξηγήσεις με όρθια γράμματα εντός αγκυλών.

Κείμενο 1

Οριζόντιοι και κάθετοι διαχωρισμοί

Πηγή: Ελένη Νίνα-Παζαρζή, *Ισότητα φύλων και επιχειρήσεις*. Σημειώσεις Νο 2, σ. 2-4, http://www.lib.unipi.gr/epeaekisotitaFulon/files/No_2.pdf [Τελευταία πρόσβαση: 25/7/2014]

Υλικό προς διερεύνηση

Οι πολιτικές και οι κοινωνικές στάσεις που χαρακτηρίζουν ένα επάγγελμα ως «αρσενικό» ή «θηλυκό» οδηγούν σε επαγγελματικό διαχωρισμό, αν και το θέμα αυτό διαφοροποιείται ανάλογα με τη χώρα και τον τομέα. Οι γυναίκες συγκεντρώνονται στα λεγόμενα γυναικεία επαγγέλματα, όπως νοσοκόμες και δασκάλες (οριζόντιος επαγγελματικός διαχωρισμός), ενώ ταυτόχρονα παραμένουν σε χαμηλότερες κατηγορίες επαγγελματιών σε σχέση με τους άντρες (κάθετος επαγγελματικός διαχωρισμός). Παρόλα αυτά, οι γυναίκες συνεχίζουν να εισέρχονται σε περιορισμένες περιπτώσεις σε μη παραδοσιακούς για το φύλο χώρους, όπως είναι τα νομικά επαγγέλματα, η τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών, η επιστήμη των υπολογιστών, το επάγγελμα των μηχανικών κ.ο.κ. [...]

Αξίζει πάντως να σημειωθεί ότι οι γυναίκες που επιλέγουν να εισέλθουν στους χώρους αυτούς, αντιμετωπίζουν συχνά ειδικούς περιορισμούς στο χώρο εργασίας, με κυριότερους την απομόνωση, την περιορισμένη πρόσβαση σε καθοδήγηση [από τους πεπειραμένους συναδέλφους] [...], καθώς επίσης και την σεξουαλική παρενόχληση.[...]

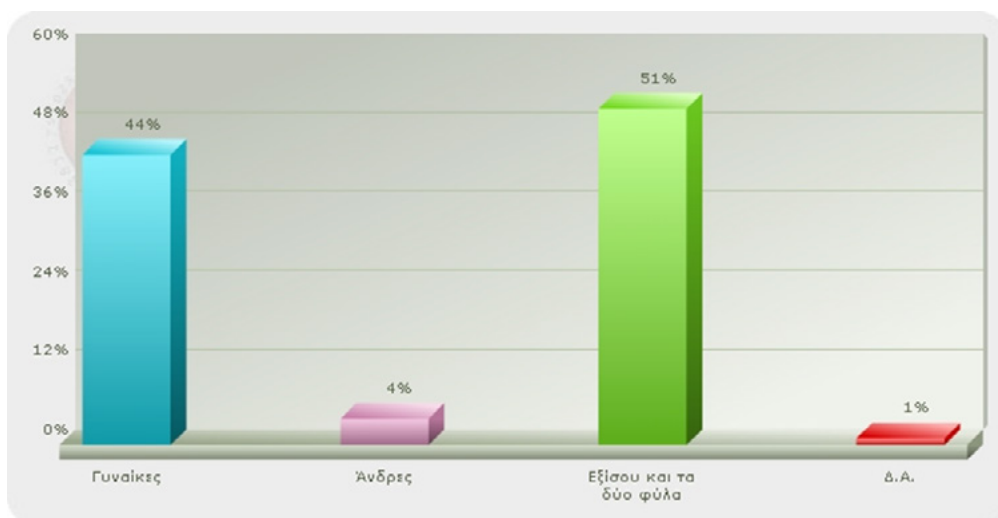
[...Οι] γυναίκες καλούνται να δουλέψουν πολύ σκληρότερα από τους άντρες για να αποδείξουν την αξία τους, [...] Το πρόβλημα γίνεται πιο έντονο από την πεποίθηση των εργοδοτών ότι οι γυναίκες δεν μπορούν να αφιερώσουν χρόνο και ενέργεια στον ίδιο βαθμό με τους άντρες, εξαιτίας οικογενειακών υποχρεώσεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Ποιους εμπιστεύονται για παιδαγωγούς

Πηγή Δημοσίευσης: Τα Νέα Ημ.
Δημοσίευσης: 05-03-2010

Πηγή: Focus Bari <http://www.focusbari.gr>

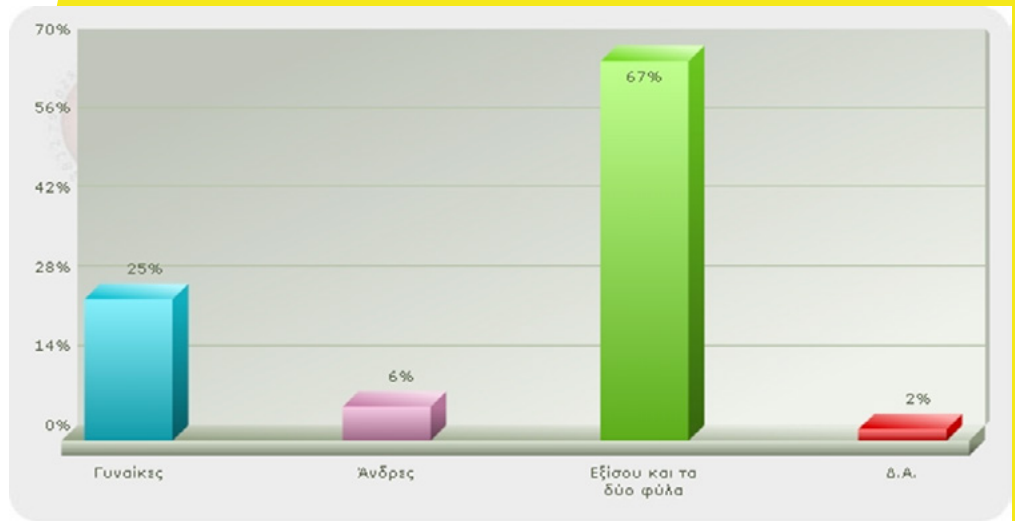
Τίτλος έρευνας: «Οι Ελληνίδες σε θέσεις κορυφής και τα εμπόδια στη γυναικεία καριέρα»

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

*Ποιους εμπιστεύονται
για νοσοκόμους/ες*

Πηγή Δημοσίευσης: Τα Νέα Ημ.
Δημοσίευσης: 05-03-2010

Πηγή: Focus Bari <http://www.focusbari.gr>

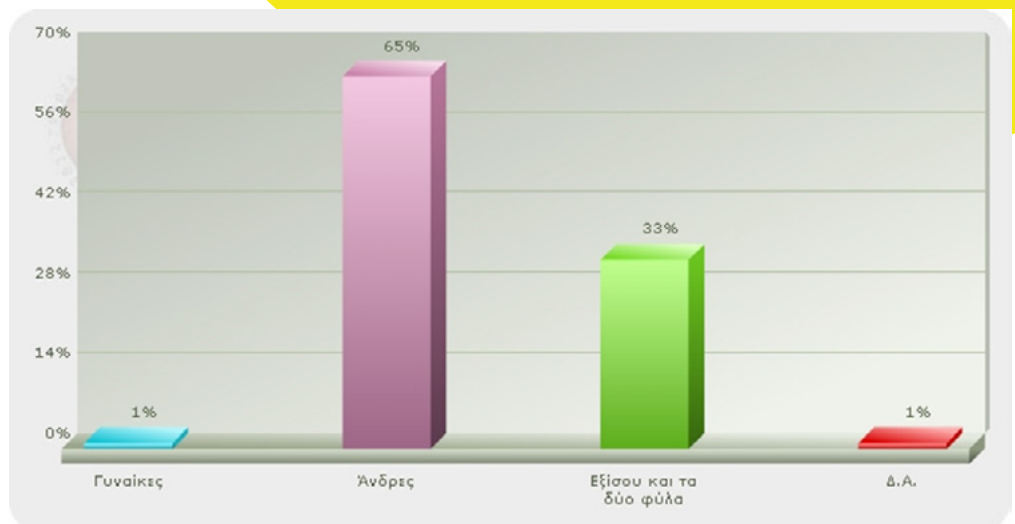
Τίτλος έρευνας: «Οι Ελληνίδες σε θέσεις κορυφής και τα εμπόδια στη γυναικεία καριέρα»

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

*Ποιους εμπιστεύονται
για πιλότους*

Πηγή Δημοσίευσης: Τα Νέα Ημ.
Δημοσίευσης: 05-03-2010

Πηγή: Focus Bari <http://www.focusbari.gr>

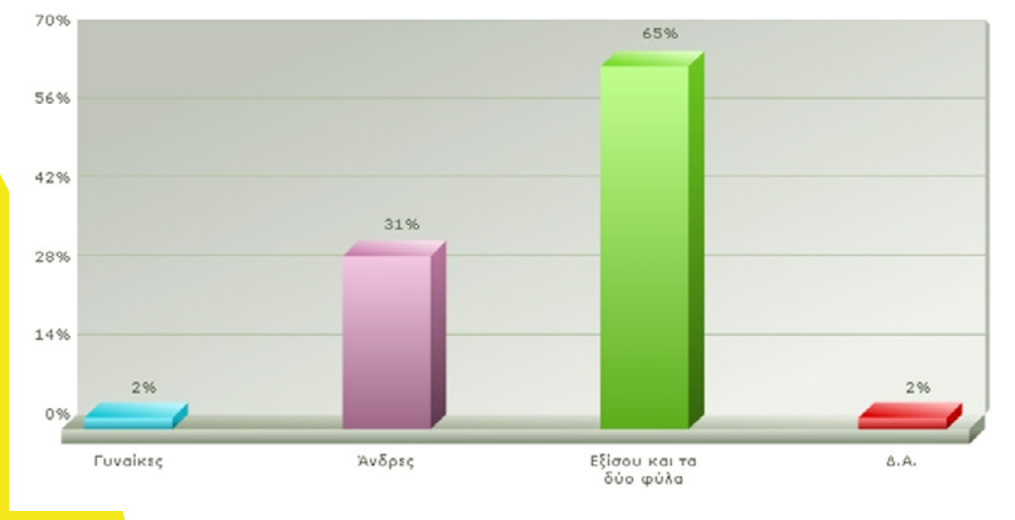
Τίτλος έρευνας: «Οι Ελληνίδες σε θέσεις κορυφής και τα εμπόδια στη γυναικεία καριέρα»

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

*Ποιους εμπιστεύονται
για χειρουργούς*

Πηγή Δημοσίευσης: Τα Νέα Ημ.
Δημοσίευσης: 05-03-2010

Πηγή: Focus Bari <http://www.focusbari.gr>

Τίτλος έρευνας: «Οι Ελληνίδες σε θέσεις κορυφής και τα εμπόδια στη γυναικεία καριέρα»

Κείμενο 2

Περιχαράκωση στα «γυναικεία» επαγγέλματα

Πηγή: Monique Meron, «Γυναίκες και επαγγέλματα: η ισόρροπη συμμετοχή απέχει πολύ ακόμα», στο Margaret Maruani (επιμ.), *Γυναίκες, φύλο, κοινωνίες. Τι γνωρίζουμε σήμερα*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2008, σ. 333.

[...Η] θεματική σε ορισμένες περιπτώσεις αύξηση της γυναικείας συμμετοχής σε κάποια ειδικευμένα επαγγέλματα, όπως για παράδειγμα στα νομικά επαγγέλματα ή στα διοικητικά και στα εμπορικά [...] δεν στάθηκε αρκετή ώστε να κατανεμηθεί πιο ισομερώς η απασχόληση των γυναικών. Οι γυναίκες, από τις δασκάλες μέχρι τις οικιακές βοηθούς, παραμένουν [...] σε ορισμένους τύπους υπηρεσιών. Η συμμετοχή των γυναικών σε τεχνικά επαγγέλματα, παρότι παραμένει συγκρατημένη, έχει [...] προοδεύσει [...]. Ωστόσο, οι μεταβολές στην κατανομή των επαγγελμάτων [...] συμβάλλουν στο να τις περιχαρακώσουν στα περιβόητα «γυναικεία» επαγγέλματα. Η μεικτή παρουσία των δύο φύλων στις θέσεις απασχόλησης μένει λοιπόν να επιτευχθεί στο μέλλον.

Κείμενο 3

«Ανδρικά» και «γυναικεία» επαγγέλματα

Πηγή: «Η Επιχειρηματικότητα των Γυναικών στην Ελλάδα». Σύνοψη μελέτης ομάδας έργου του Κέντρου Ερευνών του Πανεπιστημίου Πειραιώς υπό την αιγίδα του καθηγητή Θεόδωρου Κατσανέβα, στα πλαίσια του προγράμματος III B Archimed Interreg B/WBC, www.unipi.gr/katsanevas/arthra/.../76_epixeirimatiki-otita_gunaiawn.doc [Τελευταία πρόσβαση: 5/8/2014]

Σε απαντήσεις σε ερωτηματολόγια που τέθηκαν σε γυναίκες (έρευνα Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου, 2006), οι ίδιες, θεωρούν αμιγώς ανδρικά τα επαγγέλματα:

- Ηλεκτρολόγος (85%)
- Ναυτικός (83%)
- Οδηγός (63%)
- Στρατιωτικός (63%)
- Αγρότης (45%)
- Αστυνομικός (42%)

Και αμιγώς γυναικεία:

- Βρεφονηπιοκόμος (82%)
- Νηπιαγωγός (74%)
- Γραμματέας (51%)

Κείμενο 4

Γυναίκες στην εκπαίδευση

Πηγή: Ηλεκτρονική Έκδοση *enet.gr*, 18:25 Πέμπτη 7 Μαρτίου 2013, http://www.enet.gr/?i=news_el.article&id=348897 [Τελευταία πρόσβαση: 27/7/2014]

Οι γυναίκες εκπαιδευτικοί κυριαρχούν στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ιδιαίτερα στην πρωτοβάθμια, υπάρχουν ιδιαίτερα περισσότερες γυναίκες εκπαιδευτικοί, από ό,τι άνδρες, σε όλα τα κράτη μέλη. Το 2011, το 85% των δασκάλων στην πρωτοβάθμια σε ολόκληρη την ΕΕ, ήταν γυναίκες, με τα υψηλότερα ποσοστά να καταγράφονται σε Τσεχία και Σλοβενία (97%), και τα χαμηλότερα στη Δανία (69%), το Λουξεμβούργο (74%) και την Ισπανία (75%).

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι γυναίκες εκπαιδευτικοί άγγιζαν το 59% το 2011. Τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφηκαν στη Λετονία (80%) και τη Λιθουανία (79%), και τα χαμηλότερα στη Μάλτα (43%) και στις Γερμανία, Ισπανία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία (όλες 50%).

[...]

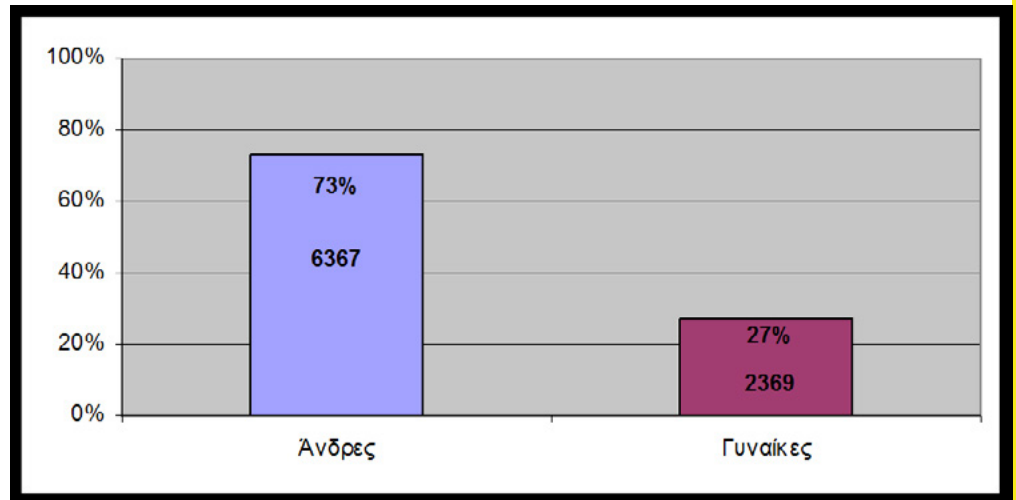
Ωστόσο, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση επικρατούν οι άνδρες, καθώς οι γυναίκες κατέχουν μόνο το 40% των θέσεων εκπαιδευτικών στην ΕΕ. Το 2011, τα μεγαλύτερα ποσοστά γυναικών εκπαιδευτικών καταγράφηκαν στη Λετονία (59%) και τη Λιθουανία (55%), και τα χαμηλότερα στη Μάλτα (30%), την Τσεχία, Γαλλία και Ιταλία (όλες 36%).

Γυναίκες στο ελληνικό πανεπιστήμιο

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Κατανομή ΔΕΠ (Διδακτικού-Επιστημονικού Προσωπικού) ανά φύλο στα ελληνικά πανεπιστήμια

Πηγή: Στέλλα Βοσνιάδου, «Η θέση των γυναικών στα ελληνικά πανεπιστήμια», ppt, www.isotita.uoa.gr/Vosniadou.ppt [Τελευταία πρόσβαση: 17/8/2014]

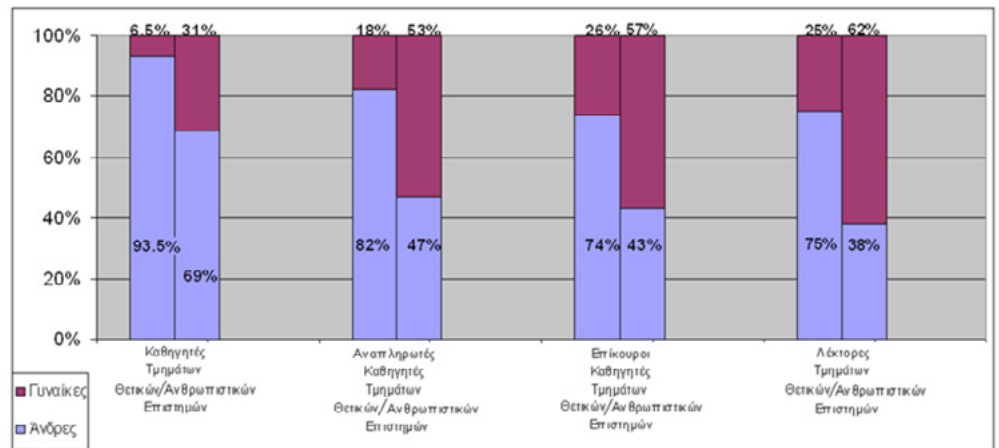

Μέλη ΔΕΠ ανά Φύλο και Βαθμίδα στα Τμήματα Θετικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Διδακτικό Επιστημονικό Προσωπικό (ΔΕΠ) των Πανεπιστημίων στην Ελλάδα

Πηγή: Στέλλα Βοσνιάδου, «Η θέση των γυναικών στα ελληνικά πανεπιστήμια», ppt, www.isotita.uoa.gr/Vosniadou.ppt [Τελευταία πρόσβαση: 17/8/2014]

Σημείωση: Η πρώτη στήλη σε κάθε ζεύγος αντιστοιχεί στις θετικές επιστήμες και η δεύτερη στις ανθρωπιστικές (θεωρητικές) επιστήμες. Επίσης ιεραρχικά ανώτερο προσωπικό είναι οι «καθηγητές» (1ο ζεύγος από αριστερά) και ιεραρχικά κατώτερο προσωπικό οι «λέκτορες» (το 1ο ζεύγος από δεξιά).

Κείμενο 5

Γυναίκες ελεύθεροι επαγγελματίες και επιχειρηματίες

Ωστόσο, υπάρχει μία κατηγορία γυναικών που μέσω της εργασίας τους ανεξαρτητοποιούνται οικονομικά και κοινωνικά είτε ως ελεύθεροι επαγγελματίες είτε ως επιχειρηματίες. Οι γυναίκες αυτές συχνά περιγράφονται σκωπτικά από μία μερίδα ανδρών με μία δόση ειρωνείας ως «καπάτσες ανδρογυναίκες», καθώς αυτοί πιστεύουν ότι οι συγκεκριμένες γυναίκες-επιχειρηματίες διαθέτουν «ανδρικές» ικανότητες και άρα έχουν χάσει μεγάλο ποσοστό από την θηλυκότητά τους. Τα πιστωτικά ιδρύματα και η αγορά σε μεγάλο ποσοστό τις αντιμετωπίζουν με ιδιαίτερη δυσπιστία, καθώς υπάρχει η εδραιωμένη ανδροκρατούμενη, σεξιστική πεποίθηση ότι ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή επιχειρηματίες έχουν ελάχιστες προοπτικές επιτυχίας.

Πηγή: Άννα Ιωαννίδου, «Γυναικεία εργασία, διακρίσεις και κοινωνικά στερεότυπα» (27/10/2011 23:05), http://apostaktirio.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=1195:2011-10-27-23-05-47&catid=44:2010-05-30-21-51-25&Itemid=59 [Τελευταία πρόσβαση: 15/7/2014]

Κείμενο 6

Η γυναικεία επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

Πηγή: «Η Επιχειρηματικότητα των Γυναικών στην Ελλάδα». Σύνοψη μελέτης ομάδας έργου του Κέντρου Ερευνών του Πανεπιστημίου Πειραιώς υπό την αιγίδα του καθηγητή Θεόδωρου Κατσανέβα, στα πλαίσια του προγράμματος III B Archimed Interreg B/WBC, www.unipi.gr/katsanevas/arthra/.../76_epixeirimatikotita_gunaikwn.doc [Τελευταία πρόσβαση: 5/8/2014]

[Η γυναικεία επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα] εκτιμάται ότι ανέρχεται στο 10-15% του συνόλου της επιχειρηματικότητας, αν και σύμφωνα με ορισμένες [άλλες] εκτιμήσεις, υπολογίζεται να φτάνει το 20%.

[...] Σε σημαντικό αριθμό γυναικείων επιχειρήσεων, οι γυναίκες χρησιμοποιούνται ως παρένθετα πρόσωπα. Στην πραγματικότητα, οι επιχειρήσεις αυτές ανήκουν και διοικούνται από τους συζύγους τους ή άλλα συνήθως άρρενα μέλη της οικογένειάς τους.

[...]

Σημαντικός αριθμός γυναικών επιλέγει μικρής κλίμακας παραδοσιακές επιχειρηματικές δράσεις, όπως:

- Καθαριστήρια,
- Κομμωτήρια,
- Περίπτερα,
- Χαρτοβιβλιοπωλεία,
- Μικρά μπακάλικα,
- Ζαχαροπλαστεία,
- Εστιατόρια,
- Είδη ένδυσης,
- Είδη μόδας,
- Είδη επίπλου και διακόσμησης,
- Εργασίες φασόν από το σπίτι κυρίως για την παραγωγή ειδών ένδυσης,
- Τουριστικά καταλύματα,
- Βρεφονηπιακοί σταθμοί,
- Φαρμακεία

[...]

Οι γυναίκες επιχειρηματίες είναι:

Στην πλειοψηφία τους έγγαμες. Οι επιχειρήσεις τους είναι μικρές έως πολύ μικρές.

Ποσοστό 21%, των γυναικείων επιχειρήσεων δεν απασχολούν προσωπικό. Και μόνο το 3% απασχολεί 5-10 μισθωτούς.

Οι γυναίκες γίνονται επιχειρηματίες για:

- Την ανάγκη για ανεξαρτησία,
- Το ενδιαφέρον για το αντικείμενο,
- Την ανάγκη βελτίωσης της οικονομικής τους κατάστασης

[...]

Η συντριπτική πλειοψηφία των γυναικών επιχειρηματιών (90%) δηλώνει ότι ο ρόλος τους στο σπίτι συγκρούεται με τις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις και αυτό αποτελεί σημαντικό εμπόδιο στην προοπτική επαγγελματικής επιτυχίας.

